

สัจจะบารมีในพุทธปรัชญาเถรวาท Sacca Paramita in Theravada Buddhist Philosophy

สิรินทร์ กันยาวิริยะ¹ และ ชีสา กันยาวิริยะ²

Sirin Gunyaviriya¹ and Chisa Gunyaviriya²

^{1,2}บริษัท ล.ธนวังศ์ (1997) จำกัด

^{1,2}Lor Yaowaraj Bangkok

Corresponding author, e-mail : ¹sirin.cnt@hotmail.com

²chisa.gu@ssru.ac.th

Received: February 09, 2025; Revised: February 27, 2025; Accepted: February 28, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเน้นวิเคราะห์ สัจจะบารมี ในพุทธปรัชญาเถรวาท โดยพิจารณาความหมาย บทบาท และการประยุกต์ใช้สัจจะบารมีในบริบททางจริยศาสตร์และสังคม สัจจะบารมีเป็นหนึ่งในบารมี 10 ประการที่พระโพธิสัตว์ต้องบำเพ็ญเพื่อบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ ซึ่งครอบคลุมความหมายที่กว้างกว่าการพูดความจริง แต่รวมถึง การดำรงอยู่ในสัจธรรม ความเชื่อตรงต่อแนวทางปฏิบัติ และการเสียสละ เพื่อรักษาความจริงในระดับสูงสุด จากการศึกษาคัมภีร์พระไตรปิฎกและอรรถกถา พบว่าสัจจะบารมีมีความสัมพันธ์กับ อริยสัจ 4 และอริยมรรคมีองค์ 8 สัจจะบารมีสามารถแบ่งออกเป็นสามระดับ ได้แก่ สัจจะบารมี (ระดับพื้นฐาน), สัจจะอุปปบารมี (ระดับเสียสละ), และสัจจะปรมัตถบารมี (ระดับสูงสุด) ซึ่งสะท้อนถึงพัฒนาการของคุณธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เพราะเหตุนี้ จากการศึกษาครั้งนี้ ได้มีการพัฒนา SACCA Model ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่ช่วยขยายความหมายของสัจจะบารมีให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโลกปัจจุบัน โดยประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ความจริงใจและความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความแท้จริงและการสอดคล้องกับธรรม ความมุ่งมั่นต่อความจริงและจริยธรรม ความมั่นคงและความกล้าหาญ และการประยุกต์ใช้ในสังคมและภาวะผู้นำ

คำสำคัญ : สัจจะ, บารมี, พุทธปรัชญาเถรวาท

Abstract

This article aims to analyze *Sacca Paramita* in Theravada Buddhist philosophy by examining its meaning, role, and application in the contexts of ethics and society. *Sacca Paramita* was one of the ten perfections that Bodhisattvas cultivated to attain Buddhahood, encompassing a broader meaning beyond merely speaking the truth. It included adherence to ultimate truth, integrity in practice, and the willingness to sacrifice for the highest level of truth. Through the study of the Tipitaka and its commentaries, it was found that *Sacca Paramita* was closely related to the Four Noble Truths and the Noble Eightfold Path. It could be classified into three levels, namely *Sacca Paramita* (basic level), *Sacca Uppaparamita* (level of self-sacrifice), and *Sacca Paramatthaparamita* (supreme level), which reflected the development of moral virtue applicable to real-life practice. Therefore, based on this study, the SACCA Model has been developed, a conceptual framework that expanded the understanding of *Sacca Paramita* and enhanced its application in contemporary contexts. The model consisted of five key components: Sincerity & Self-Integrity – Truthfulness and honesty with oneself, Authenticity & Alignment with Dharma – Genuine adherence to truth and alignment with Buddhist principles, Commitment to Truth & Ethics – Dedication to truth and ethical values, Consistency & Courage – Steadfastness and courage in upholding truth, Application to Society & Leadership – Practical implementation in society and leadership ethics. This framework offered a new perspective on *Sacca Paramita*, demonstrating its relevance and applicability beyond Buddhist teachings into modern ethical practices, governance, and leadership development.

Keywords : Sacca, Paramita, Theravada Buddhist Philosophy

บทนำ

สัจจะบารมีเป็นหนึ่งในคุณธรรมสำคัญที่กล่าวถึงในหลักบารมี 10 ประการของพระพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งหมายถึงความจริง ความซื่อสัตย์ และความมุ่งมั่นในสัจธรรม พระพุทธเจ้าได้ทรงบำเพ็ญสัจจะบารมีอย่างต่อเนื่องตลอดการเป็นพระโพธิสัตว์ จนกระทั่งบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ คำว่า "สัจจะ" ในพุทธปรัชญามีได้หมายถึงเพียงแค่การพูดความจริง แต่ยังรวมถึงความจริงใจต่อการปฏิบัติธรรม ความแน่วแน่ในการบรรลุเป้าหมายแห่งพระนิพพาน และการดำรงอยู่บนหนทางแห่งอริยมรรค ดังที่ สรรยง วิภาช ขวาทิ และคณะ (2561) อธิบายว่า สัจจะบารมีเป็นหนึ่งในบารมี 10 ประการที่สำคัญในพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งหมายถึงความจริง ความซื่อสัตย์ และความมุ่งมั่นในสัจธรรม การบำเพ็ญสัจจะบารมีเป็นพื้นฐาน

สำคัญในการพัฒนาจิตใจและการบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ พระโพธิสัตว์ทุกพระองค์ต้องบำเพ็ญบารมีเหล่านี้เพื่อการตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

ในคัมภีร์พระไตรปิฎกและอรรถกถาต่าง ๆ สัจจะบารมีถูกกล่าวถึงในหลายมิติ ทั้งในฐานะที่เป็นคุณธรรมของพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ ตลอดจนเป็นหลักการพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาศีล สมาธิ และปัญญา ในแง่ของจริยศาสตร์พุทธ สัจจะบารมีเกี่ยวข้องโดยตรงกับแนวคิดเรื่อง สัมมาวาจา (การพูดที่ถูกต้อง) ในอริยมรรคมีองค์แปด และสะท้อนถึงความสำคัญของการยึดมั่นในความจริงทั้งในระดับโลกียะและโลกุตระ (ฐานิสรา ประธานราษฎร์นิกร, 2561)

พุทธปรัชญาเถรวาทมองว่าสัจจะบารมีมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาจิตใจของบุคคล เพราะความซื่อสัตย์และการตั้งมั่นในความจริงเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางศีลธรรม และช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาปัญญาเพื่อนำไปสู่การพ้นทุกข์ ในทางปฏิบัติ การบำเพ็ญสัจจะบารมีมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการถือศีล การรักษาสัจจะในการปฏิบัติตามหลักธรรม และการอุทิศตนเพื่อบรรลุสัจธรรมสูงสุด นอกจากนี้ สัจจะบารมียังมีความสัมพันธ์กับหลักอริยสัจ 4 และอริยมรรคมีองค์ 8 โดยเฉพาะสัมมาวาจา (การพูดที่ถูกต้อง) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาจริยธรรมและปัญญาในพุทธศาสนาเถรวาท (พระมหาไพจิตร อดุลมณโณ, 2565)

นอกจากนี้ สัจจะบารมียังมีความสำคัญต่อโครงสร้างทางสังคม เพราะสังคมที่ยืนอยู่บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์และความจริงใจย่อมเป็นสังคมที่มีความไว้วางใจและความมั่นคง ในโลกยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารอันหลากหลายและความซับซ้อนทางศีลธรรม การกลับมาให้ความสำคัญกับสัจจะบารมีอาจเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาทางศีลธรรมและสันติสุขในระดับบุคคลและสังคม (พระมหาจิณณมล อภิรัตน์, 2564)

การศึกษาสัจจะบารมีในพุทธปรัชญาเถรวาทจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะช่วยให้เข้าใจถึงบทบาทของความจริงในกระบวนการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ และ ความสัมพันธ์ของสัจจะกับหลักธรรมอื่น ๆ ในพระพุทธศาสนา บทความนี้มุ่งศึกษาความหมายของสัจจะบารมีในแง่ของพุทธปรัชญา วิเคราะห์บทบาทของสัจจะในกระบวนการพัฒนาจิตใจของผู้ปฏิบัติธรรม และพิจารณาการนำหลักสัจจะบารมีไปประยุกต์ใช้ในบริบททางสังคมและจริยศาสตร์ร่วมสมัย

ความหมายของสัจจะบารมี

สัจจะบารมี (สัจจะบารมี) เป็นหนึ่งในบารมี 10 ประการที่พระโพธิสัตว์ทรงบำเพ็ญเพื่อบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณในพระพุทธศาสนาเถรวาท คำว่า "สัจจะ" หมายถึง ความจริง ความตรง ความแท้ หรือความสัตย์ เมื่อรวมกับคำว่า "บารมี" ซึ่งหมายถึงคุณธรรมอันประเสริฐ สัจจะบารมีจึงหมายถึงการบำเพ็ญความจริงใจ ความซื่อตรง และความมั่นคงในความจริงอย่างเต็มที่

หากพิจารณาความหมายของคำว่า "สัจจะ" ตามที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง "ความจริงหรือความจริงใจ" เช่น "ทำงานร่วมกันต้องมีความจริงใจต่อกัน" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ในขณะที่ในภาษาบาลี คำว่า "สัจจะ" มี 8 ความหมาย ได้แก่ (1) พระนิพพาน (2) อริยมรรค (3) การงดเว้นคือการงดเว้นการกล่าวเท็จ (4) การสละหรือการสละแข่ง (5) การกล่าวคำจริงหรือวจีสัจจะ (6) ความจริง (7) อริยสัจ และ (8) มิจฉาทิฎฐิ คือ การมีความเห็นผิวย่อมแสดงความจริงที่แตกต่างกัน (พระมหาสมปอง ปมุทิโต, 2536)

ในพจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ คำว่า "สัจจะ" มีความหมายอยู่สองนัย ได้แก่ (1) ความจริง ซึ่งแบ่งออกเป็น (ก) สมมติสัจจะ คือ ความจริงโดยสมมุติ และ (ข) ประมัตตสัจจะ คือ ความจริงโดยประมัตต์ และ (2) ความจริงคือจริงใจ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ จริงวาจา หมายถึงการพูดความจริง และจริงการ หมายถึงการทำจริง (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2546) คำศัพท์ในภาษาบาลีที่ใช้เป็นโวพจน์ของ "สัจจะ" ได้แก่ "สมมา", "อวิตถต", "ตจฺจน", "ยถาตถ" ซึ่งล้วนหมายถึงความจริงและคำพูดที่เป็นจริง ขณะที่คำที่ตรงกันข้าม ได้แก่ "อลิกะ", "อสจฺจะ", "มิจฺฉา", "มุสา" ซึ่งหมายถึงคำพูดเท็จ หรือคำที่ไม่จริง ไม่ถูกต้อง หรือคำที่คลาดเคลื่อนจากความจริง

คำว่า "บารมี" ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกตามพระสูตรต่าง ๆ แต่เดิมจะหมายถึงความเป็นเลิศ เป็นของปัจเจกบุคคล ไม่ได้เน้นเฉพาะว่าต้องเป็นความเป็นเลิศในทางพุทธศาสนา ต่อมามีการใช้มากขึ้นในพุทธศาสนา มีความหมายเปลี่ยนเป็นความเป็นเลิศในการปฏิบัติธรรมและในที่สุดก็ได้เจาะจงว่าบารมีหมายถึงความเป็นเลิศที่สุดในการปฏิบัติธรรม เป็นการดัดสันแห่งอัสวกิเลส แต่ความหมายนี้ก็ยังไม่แพร่หลายส่วนใหญ่จะใช้ในการหมายความว่า เป็นความเป็นเลิศในการปฏิบัติธรรมในขั้นตอนหนึ่ง (ม.มู. (ไทย) 12/505/543)

การบำเพ็ญสัจจะบารมีเป็นการรักษาความสัตย์ ความจริงใจ และความซื่อตรงต่อคำพูด การกระทำ และความคิดของตนเอง ผู้ที่บำเพ็ญสัจจะบารมีจะต้องมีความมั่นคงในความจริง ไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรคหรือสิ่งยั่วยุต่าง ๆ การรักษาสัจจะไม่เพียงแต่เป็นการปฏิบัติตามศีลธรรม แต่ยังเป็นการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจในสังคม

สัจจะบารมีสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ สัจจะบารมี สัจจะอุปปบารมี สัจจะปรมัตตบารมี การรักษาสัจจะด้วยการยอมสละชีวิตของตนเองเพื่อคงไว้ซึ่งความสัตย์

ตัวอย่างที่ชัดเจนของการบำเพ็ญสัจจะบารมีปรากฏในชาดกเรื่องวีรธวัชชาดก วีรธวัชชาดกเป็นผู้มีความมั่นคงในสัจจะ แม้จะต้องเผชิญกับอันตรายถึงชีวิต เมื่อปุณณกัณษมาทำพินันกับพระเจ้าโกรัพยะ และขอวีรธวัชชาดกเป็นเดิมพัน วีรธวัชชาดกยอมรับชะตากรรมและปฏิบัติตามคำพูดของตนเอง โดยไม่หวั่นไหวต่อความตาย การกระทำของวีรธวัชชาดกเป็นตัวอย่างของการบำเพ็ญสัจจะปรมัตตบารมี (พระครูปลัดสมชาย จิตตคุตโต (โณมจันทร์), 2552)

การบำเพ็ญสัจจะบารมีไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาตนเอง แต่ยังส่งผลดีต่อสังคม เมื่อบุคคลรักษาสัจจะ สังคมย่อมเกิดความไว้วางใจและความสงบสุข การมีสัจจะเป็นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล และเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า

นอกจากนี้ สัจจะบารมียังสัมพันธ์กับบารมีอื่น ๆ ในการพัฒนาคุณธรรมของพระโพธิสัตว์ เช่น ขันติบารมี (ความอดทน) สมบูรณ์ได้ด้วยสัจจะบารมี และสัจจะบารมีสมบูรณ์ได้ด้วยอธิษฐานบารมี (ความตั้งใจมั่น) การพัฒนาบารมีเหล่านี้อย่างสมดุลจะนำไปสู่ความสมบูรณ์ของคุณธรรมและการบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2568)

ในสังคมปัจจุบัน การนำหลักสัจจะบารมีมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่สำคัญ การรักษาคำพูด ความซื่อตรง และความจริงใจ จะช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้สังคมมีความโปร่งใสและยุติธรรม

สรุปได้ว่า สัจจะบารมีเป็นคุณธรรมที่สำคัญในพุทธปรัชญาเถรวาท การบำเพ็ญสัจจะบารมีไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาตนเอง แต่ยังส่งผลดีต่อสังคมโดยรวม การรักษาสัจจะเป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีและเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า

ระดับของสัจจะบารมี

สัจจะบารมี หรือคุณธรรมแห่งความจริง เป็นหนึ่งในสิบบารมีที่พระโพธิสัตว์ต้องบำเพ็ญเพื่อบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ หมายถึงการยึดมั่นในสัจจะ ความซื่อสัตย์ และความแน่วแนในการรักษาคำมั่นสัญญา แม้ว่าจะต้องเผชิญกับการทดสอบ ความทุกข์ทรมาน หรือแม้กระทั่งความตาย การบำเพ็ญสัจจะบารมีจึงเป็นแกนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างจริยธรรมของบุคคลและความมั่นคงของสังคม

ในยุคปัจจุบัน ที่ความซื่อสัตย์ถูกท้าทายโดยสังคมที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ค่านิยมทางวัตถุ และการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน หลักแห่งสัจจะบารมีสามารถเป็นแนวทางที่ช่วยให้มนุษย์รักษาความซื่อสัตย์ และสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงทั้งในระดับบุคคลและสังคม บทความนี้จะอธิบายระดับของสัจจะบารมี ตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับสูงสุด พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับตัวอย่างจากพระพุทธศาสนาและบริบทในโลกปัจจุบัน

1. ระดับสัจจบารมี

ระดับแรกของสัจจะบารมี หมายถึง การรักษาสัจจะอย่างเคร่งครัดโดยไม่ยอมเสียสัจย์ แม้ว่าจะถูกบีบคั้นด้วยปัจจัยต่าง ๆ เช่น ทรัพย์สินเงินทอง หรือแม้แต่บุคคลอันเป็นที่รัก ตัวอย่างในชาดกปรากฏในเรื่องของ พระยาปลา ที่ถูกคุกคามจากภัยธรรมชาติและสัตว์นักล่า ในขณะที่ฝูงปลาอื่น ๆ ถูกจับกิน พระองค์ได้กระทำสัจจกิริยา (การอธิษฐานด้วยความสัตย์จริง) โดยกล่าวว่า

"ตั้งแต่ฉันรู้ความมาจนบัดนี้ไม่เคยเบียดเบียนสัตว์ใดเลย ด้วยสัจจะนี้ขอให้ฝนตกลงมาช่วยเหลือฝูงปลาจากความทุกข์นี้เถิด" เมื่อกล่าวคำสัจด้วยจิตที่บริสุทธิ์ ฝนก็ตกลงมาอย่างมหาศาล นำพาความรอดให้แก่ฝูงปลา (ขุ.ชา. (ไทย) ๒๗/๗๕,/๓๑) นี่แสดงให้เห็นว่า พลังของสัจจะสามารถส่งผลต่อสภาพแวดล้อมและสถานการณ์รอบตัว การยืนหยัดในความจริงเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างผลลัพธ์ที่ดีแม้ว่าจะต้องเผชิญกับแรงกดดัน

ในโลกยุคดิจิทัลที่ข้อมูลลวงแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ความสามารถในการรักษาสัจจะและพูดความจริงกลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ การยืนหยัดในความถูกต้องของนักข่าวและนักวิชาการ แม้ว่าจะต้องเผชิญกับแรงกดดันจากอำนาจหรือผลประโยชน์ทางการเมือง ผู้ที่มีสัจจะบารมีย่อมไม่บิดเบือนความจริงเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

2. ระดับสัจจะอุปการมี

ระดับที่สองของสัจจะบารมี หมายถึง ความมั่นคงในสัจจะแม้ต้องเผชิญกับการสูญเสียบางสิ่งในชีวิต เช่น อวัยวะ ร่างกาย หรือทรัพย์สินสมบัติ ในชาดกมีตัวอย่างของ พญาวานร ที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำ และถูกจระเข้ล่อลวงให้เสียสัจแม้ว่าจะเผชิญกับอันตราย พญาวานรยังคงรักษาสัจจะของตน ไม่ยอมหลงกลของจระเข้และสามารถเอาตัวรอดมาได้ในที่สุด (ขุ.ชา. (ไทย) 15/165/190)

ในสังคมปัจจุบัน มีบุคคลมากมายที่ต้องเสียสละผลประโยชน์ของตนเองเพื่อรักษาความจริง เช่น ผู้แจ้งเบาะแส (whistleblower) ในองค์กรที่เปิดโปงการทุจริต แม้ว่าการกระทำเช่นนี้อาจส่งผลกระทบต่ออาชีพหรือความปลอดภัยของพวกเขา แต่การยืนหยัดในสัจจะถือเป็นการกระทำที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

3. ระดับสัจจะปรมัตถบารมี

ระดับสูงสุดของสัจจะบารมี คือการรักษาสัจจะอย่างแน่วแน่ แม้จะต้องแลกมาด้วยชีวิตของตนเอง ตัวอย่างจากชาดกคือ พระเจ้าสุทโธสม ที่ถูกศัตรูจับตัว แต่พระองค์ยังคงยืนหยัดในสัจจะของตน ไม่ยอมโกหกหรือบิดเบือนความจริง โดยตรัสว่า

"ฉันยอมรักษาสัจจวาจา ยอมสละชีวิตเข้าไปหาพระยาปรีสารท ผู้เสมอฉันด้วยความลัทธิเป็นไม่มี นี่คือปรมัตถบารมีของฉัน" (ขุ.ชา. (ไทย) 28/408, 410/169)

ในสังคมสมัยใหม่ ผู้ที่ยืนหยัดในความสัตย์อย่างเด็ดเดี่ยว ได้แก่ นักต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน ซึ่งบางครั้งต้องเผชิญกับอันตรายถึงชีวิต ตัวอย่างเช่น นักเคลื่อนไหวทางสังคมที่ถูกข่มขู่หรือทำร้ายเพียงเพราะพวกเขาเปิดโปงความอยุติธรรม อย่างไรก็ตาม ความกล้าหาญของพวกเขาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับมหภาค

ตัวอย่างการบำเพ็ญบารมีในพระไตรปิฎก

1. ตัวอย่างการบำเพ็ญสัจจบารมีในชั้นบารมี (ระดับต้น)

การบำเพ็ญบารมีระดับต้น หมายถึง การบำเพ็ญบารมีระดับพื้นฐาน ซึ่งในระดับนี้เป็นพฤติกรรมที่เป็นจริง เช่น การพูดความจริง การกระทำที่เป็นจริง เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยมุ่งที่จะนำเรื่องราวในชาดกที่เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมที่เป็นความจริงและความสัตย์ ได้แก่ อธิมุตตะกะสามเณร, วัฏฏกโปตก, มัจฉราช ดังนี้

1.1 อธิมุตตะกะสามเณร

เป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงถึงการบำเพ็ญสัจจบารมี ปรากฏในชาดกว่า อธิมุตตะกะสามเณร ถูกพวกโจรจับตัวไว้ โจรบางพวกกล่าวว่า "เราจะฆ่า" บางพวกกล่าวว่า "เราจะปล่อย" สามเณรจึงคิดว่า ตนจะทำความสวัสดีแก่โจร แล้วกล่าวว่า

"ดูก่อนท่านผู้มีอายุ ท่านฆ่าสมณะชื่อ อธิมุตตะกะ ผู้ไม่มีกิเลสเป็นเครื่องกังวลใจ คนทั้งหลายจักเดินทางไม่มา พวกท่านก็จักขาดทรัพย์ เรากล่าวคำจริงแท้ คนทั้งหลายจักเดินทางไม่มา ความเสื่อมแห่งทรัพย์จักมี"

นายโจรกล่าวว่า "ถ้าท่านเห็นคนเดินทางสวนมาแล้วจักไม่บอกแก่ใคร ๆ เมื่อท่านรักษาสัจจะนี้ได้ ก็จงไปตามสบายเถิด"

เมื่อสามเณรถูกพวกโจรปล่อยตัวแล้ว แม้เมื่อเดินผ่านญาติที่กำลังเดินทางไปหาพวกโจร สามเณรก็ได้บอกว่ามีโจรอยู่ที่นั่น ครั้นเมื่อญาติของสามเณรเดินทางไปถึง พวกโจรก็ช่วยกันจับและทรมานพวกเขา

มารดาของอธิมุตตะกะกล่าวกับพวกโจรว่า

"เรานี้แหละเป็นมารดาของอธิมุตตะกะ ผู้นี้เป็นบิดา ผู้นี้เป็นน้องหญิง ผู้นี้เป็นพี่ชาย น้องชาย คนทั้งหมดในที่นี้เป็นญาติของอธิมุตตะกะ อธิมุตตะกะมีปกติทำกิจในการรักษาคำพูด แม้เห็นญาติของตนก็ไม่ห้าม ข้อนี้นับว่าปฏิบัติของสมณะทั้งหลาย ผู้เป็นพระอรหันต์ ผู้มีธรรมเป็นชีวิต"

นายโจรจึงกล่าวว่า

"อธิมุตตะกะมีปกติกล่าวคำจริง เห็นญาติคนใดแล้วก็ไม่ห้าม เพราะความประพฤติดีของอธิมุตตะกะ ผู้เป็นภิกษุผู้กล่าวคำจริง คนทั้งหมดของอธิมุตตะกะปลอดภัยแล้ว ขอจงไปสู่ความสวัสดีเถิด"

ญาติเหล่านั้นเมื่อโจรทั้งหลายปล่อยตัวแล้ว ได้กล่าวกับอธิมุตตะกะว่า

"พ่อชนชาติทั้งหมดปลอดภัยแล้ว กลับมาสู่ความสวัสดี เพราะความประพฤติดีของท่าน ผู้เป็นภิกษุผู้กล่าววาจาสัตย์"

พวกโจรทั้ง 500 คนเกิดความเลื่อมใส จึงขอบวชในสำนักของสามเณรอธิมุตตะกะ สามเณรจึงพาศิษย์เหล่านั้นไปสู่สำนักพระอุปัชฌาย์ แล้วตนก็อุปสมบทก่อน ภายหลังจึงทำการอุปสมบทให้แก่ศิษย์ของตน

ตามเรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงการบำเพ็ญสัจจขันธ์ขั้นพื้นฐาน คือ การพูดความจริงหรือการทำตามสัญญาที่ให้ไว้ การรักษาคำพูดย่อมยังประโยชน์สุขให้เกิดขึ้นกับตนและผู้อื่น ส่วนการพูดความจริงที่ไม่มีประโยชน์และไม่รู้กาลเวลา อาจนำโทษอันเกิดจากวาจาได้โดยง่าย

1.2 วัฏฏโกปตกชาดก

เรื่องนี้ว่าด้วยพฤติกรรมการพูดความสัตย์จริงของ ลูกนกคุ้ม ที่ยังเล็ก ซึ่งเป็นการอ้างเอาความจริงที่มีอยู่ในตน เพื่อแสดงถึงสัจจขันธ์

ปรากฏในชาดกว่า

"เมื่อเราเป็นลูกนกคุ้ม ขนยังไม่ออก ยังอ่อนเป็นดังขึ้นเนื้ออยู่ในรัง มารดาใช้จะงอยปากคาบเหยื่อมาเลี้ยงเรา เรามีชีวิตอยู่ได้ด้วยผัสสะของมารดา กำลังกายของเรายังไม่มี"

ในฤดูร้อน ไฟป่าลุกลามไหม้ลามใหญ่ เสียงดังสนั่นอื้ออึง ไฟไหม้ลุกลามมาใกล้รัง มารดาบิดาของเราสะดุ้ง หวาดหวั่นเพราะกลัวไฟที่ลามมาโดยเร็ว จึงทิ้งเราไว้ในรังแล้วหนีเอาตัวรอดไป

"เรากางปีกออก เหยียดเท้าออกเพื่อสำรวจว่าตนเองสามารถบินได้หรือไม่ แต่พบว่าเรายังไร้เรี่ยวแรง ไปไหนไม่ได้ จึงคิดในใจว่า เราจะทำอย่างไรจึงจะรอดพ้นจากไฟป่านี้"

เราจึงกระทำสัจจกิริยาโดยกล่าวว่า

"ปีกของเรามีอยู่แต่ไม่มีขน เท้าของเรามีอยู่แต่ยังเดินไม่ได้ มารดาบิดาก็พากันบินออกไปแล้วนะไฟ จงกลับไป (จงดับเถิด)"

ทันใดนั้นเอง ไฟที่ลุกลามกลับดับลงโดยสิ้นเชิง

นี้แสดงให้เห็นถึงพลังของสัจจขันธ์ในการพูดความสัตย์จริงที่มีอยู่ในตนเอง

1.3 มัจฉราชชาดก

เรื่องนี้ว่าด้วยพฤติกรรมการพูดความสัตย์จริงที่ตนได้เคยปฏิบัติมา

พญาปลา อยู่ในสระใหญ่ ซึ่งน้ำในสระแห้งขอดเพราะแสงอาทิตย์ในฤดูร้อน นกกระสา แร้ง นกตระกูล และเหยี่ยว พากันมาจับปลากินตลอดวันและคืน

พญาปลากับหมู่ญาติจึงถูกบีบคั้น พญาปลาคิดว่าตนจะสามารถช่วยหมู่ญาติให้พ้นจากทุกข์ได้อย่างไร จึงคิดถึงธรรมของสัตว์บุรุษ และดำรงอยู่ในความสัตย์

พญาปลาจึงกล่าวสัจจกิริยาว่า

"ตั้งแต่เราระลึกตนได้จนถึงบัดนี้ เราไม่เคยแก่งแย่งเบียดเบียนสัตว์แม้แต่ตัวเดียวให้ได้รับความลำบากเลย ด้วยสัจจวาจานี้ ขอเมฆจงยังฝนให้ตกท่าใหญ่ ขอให้เมฆจงเปล่งสายฟ้าคำราม จงปลดปล่อยฝูงปลาจากความทุกข์เถิด"

ทันใดนั้น เมฆส่งเสียงสนั่น ฟ้าคำราม และฝนตกลงมาอย่างหนัก ทำให้น้ำเต็มสระ พญาปลาและหมู่ญาติจึงรอดพ้นจากความตาย

นี้แสดงให้เห็นถึงพลังของสัจจบาร์มี ที่สามารถนำมาใช้เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นโดยอาศัยความจริงที่ตนเคยปฏิบัติมา

2. การบำเพ็ญสัจจะในชั้นอุปบาร์มี (ระดับกลาง)

การบำเพ็ญบาร์มีในระดับกลางนั้นสูงกว่าระดับพื้นฐานที่กล่าวมา เนื่องจากระดับนี้เป็นการรักษาสัจจะที่ให้ไว้ หมายถึง เมื่อรับคำ รับสัญญา หรือปฏิญาณไว้แล้ว ก็ควรปฏิบัติตามนั้น ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ยากขึ้นจากระดับต้น

ในที่นี้ ผู้วิจัยมุ่งจะกล่าวถึง ชาตกที่เป็นการบำเพ็ญสัจจะชั้นอุปบาร์มี ได้แก่ วิธูรบัณทิต, สุปรบัณทิต, กัณหทีปายนะ, สัจจสวหยบัณทิต และกปิลราช ดังต่อไปนี้

2.1 วิธูรบัณทิต

เป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมในการรักษาสัจจะชั้นกลาง หรืออุปบาร์มี

ปรากฏในชาตกว่า วิธูรบัณทิต เป็นปราชญ์ประจำสำนักของ พระเจ้าธัญชัยโกรพยะ เป็นผู้มีความเฉลียวฉลาดและเป็นที่ยอมรับของพระเจ้าธัญชัยโกรพยะยิ่งนัก วันหนึ่ง สักกะเทวราช, วรุณราช และพระยาครุฑ ได้มารวมกันเพื่อรักษาอุโบสถศีลที่เมืองอินทปัตถ์ ทั้งสามได้สนทนากันถึงเรื่อง ศีลที่ประเสริฐสุด ต่างก็อ้างว่าศีลของตนเป็นศีลที่สูงที่สุด

พระวรุณนาคราช จึงตกอยู่ในภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก เพราะไม่สามารถหาคำตอบที่ชัดเจนได้ นางอิรันทรีจึงอาสาช่วย โดยกล่าวว่า "ข้าจะยอมเป็นภรรยาของผู้ที่สามารถนำหัวใจของวิธูรบัณทิตมาให้ได้"

ปุณณกัณษ์ เกิดหลงใหลในความงามของนางอิรันทรี จึงรับอาสาจะไปเอาหัวใจของวิธูรบัณทิตมาให้

ปุณณกัณษ์เดินทางไปเมืองอินทปัตถ์ และทำพินัยกับพระเจ้าธัญชัยโกรพยะโดยตั้งกติกาว่า หากตนแพ้ จะถวายมณีนีลันทีอันวิเศษ แต่หากพระราชอาพาธ จะต้องยกสิ่งที่ตนต้องการ เว้นแต่พระกายราชสมบัติ และพระมเหสี

สุดท้าย พระเจ้าธัญชัยโกรพยะทรงพ่ายแพ้ และปุณณกัณษ์ได้ขโมยหัวใจของวิธูรบัณทิต แทนทรัพย์สินเงินทอง พระราชาจึงหาทางเลี้ยงไม่ให้อุณณกัณษ์ได้ตัววิธูรบัณทิต แต่เมื่อตัดสินกันตามสัจจะ วิธูรบัณทิตจึงกล่าวว่า

"ข้าพเจ้ายินดีไปกับท่าน"

แท้จริงแล้ว ปุณณกัณษ์ต้องการนำหัวใจของวิธูรบัณทิตไปแลกกับธิดาพญานาค แต่พญานาคและนางอิรันทรีนั้น เพียงต้องการพึงธรรมชาติของวิธูรบัณทิตเท่านั้น

สุดท้าย วิธูรบัณทิตก็ได้แสดงธรรมแก่พญานาคและทุกฝ่ายได้เรียนรู้คุณค่าของ การรักษาสัจจะ และคุณธรรม

เรื่องราวนี้แสดงให้เห็นถึงการรักษาคำมั่นสัญญาและการบำเพ็ญสัจจะชั้นอุปบารมี ซึ่งมีความเข้มข้นยิ่งขึ้นจากระดับต้น

2.2 กัณหาพิยานะดาบส

เรื่องนี้ว่าด้วยพฤติกรรมในการรักษาสัจจะระดับอุปบารมี

ปรากฏในชาดกว่า กัณหาพิยานะดาบส เป็นผู้ตั้งมั่นในอธิฐานและการรักษาสัจจวาจา วันหนึ่งพรหมณ์ผู้เป็นสหายของท่านได้พาภรรยาและบุตรมาเยี่ยมที่อาศรม

ขณะนั้น เด็กกำลังเล่นลูกข่างอยู่ แต่บังเอิญลูกข่างตกลงไปในรูของจอมปลวก เมื่อเด็กเอามือควานหาลูกข่าง ก็บังเอิญไปถูกหัวของ งูพิษ ทำให้งูโกรธและกัดที่มือของเด็ก

พิษของงูนั้นร้ายแรงมาก เด็กจึงหมดสติและล้มลงกับพื้นดิน

กัณหาพิยานะดาบส ได้ใช้สัจจวาจาเพื่อช่วยชีวิตเด็ก

"เราผู้ต้องการบุญ ได้ประพฤติพรหมจรรย์ด้วยจิตเลื่อมใสเพียง 2 วันเท่านั้น ต่อแต่นั้นมา เราได้ประพฤติพรหมจรรย์อย่างเคร่งครัดเลยเป็นเวลา 50 ปีเศษ ด้วยสัจจวาจานี้ ขอให้เด็กนี้ปลอดภัยจากพิษงูเถิด"

ทันใดนั้น พิษงูในร่างกายของเด็กก็สงบลง และเด็กก็ฟื้นคืนสติกลับมาเป็นปกติ

เรื่องราวนี้แสดงให้เห็นถึงพลังของสัจจอุปบารมี ที่สามารถช่วยชีวิตผู้อื่นได้ผ่านความจริงที่ตนรักษาไว้

2.3 พระยาวานร

เรื่องนี้ว่าด้วยพฤติกรรมการพูดความจริงในระดับอุปบารมี

ปรากฏในชาดกว่า พระโพธิสัตว์ ถือกำเนิดเป็น พระยาวานร อาศัยอยู่บนเกาะที่มีผลไม้อุดมสมบูรณ์

ทุกวันพระยาวานรจะกระโดดจากฝั่งหนึ่งไปยัง แผ่นหินกลางแม่น้ำ และกลับโดยวิธีเดียวกัน

วันหนึ่ง นางจระเข้ ที่อาศัยอยู่ใกล้แม่น้ำนั้น เกิดแพ้อุ้ง และต้องการกินเนื้อหัวใจของพระยาวานร จึงสั่งให้สามีของตนไปจับพระยาวานรมา

จระเข้จึงไปแอบอยู่ที่แผ่นหิน เพื่อรอจับพระยาวานรขณะที่กำลังกระโดด

พระยาวานรเมื่อเห็นว่าแผ่นหินสูงขึ้นผิดปกติ จึงสังเกตและพบว่า เป็นจระเข้ที่แฝงตัวอยู่

พระยาวานรจึงถามว่า "เจ้าเป็นใคร? ต้องการอะไร?"

จระเข้ตอบว่า

"ข้าคือจระเข้ และข้าต้องการหัวใจของเจ้าไปให้นางจระเข้ผู้เป็นภรรยาของข้า"

พระยาวานรจึงกล่าวว่า

"ข้ากำลังจะไปหาท่าน แต่ท่านต้องอำปากของท่านไว้เพื่อจับข้าตอนที่ข้ามไปหา"

จะเชื่อคำของพระยาวานร และอ้าปากกว้าง ตาของจะเข้ก็หลับลง
ทันใดนั้น พระยาวานรกระโดดไปเหยียบหัวของจะเข้ และกระโดดข้ามไปยังฝั่งโน้นอย่างรวดเร็ว
พระยาวานรได้กล่าวว่า

"เราถูกจะเข้คุกคาม เราไม่อาจไปหามันได้ จะเข้กล่าวกับเราว่า 'มาเถิด' แม้เรากล่าวรับปากไป
แต่เราก็สามารถรักษาสัจจะของตนเองได้โดยไม่ตกอยู่ในกลลวงของจะเข้"

เรื่องราวนี้แสดงให้เห็นว่า การรักษาสัจจะต้องเป็นไปโดยชาญฉลาดและอยู่บนพื้นฐานของปัญญา

3. การบำเพ็ญสัจจะในชั้นปรมัตถบารมี (ระดับสูง)

การบำเพ็ญในระดับนี้สูงกว่าระดับอุปบารมี เพราะเป็นการแสวงหาความจริง จนถึงปรมัตถสัจจะ
(ความจริงอย่างยิ่ง) ถือเป็นสัจจะในระดับสูงสุด

ในที่นี้ ผู้วิจยมุ่งจะกล่าวถึงการบำเพ็ญปรมัตถบารมี โดยยก ชาดกเรื่องสุตโสมะ และพระยาสิวี
ราช ดังต่อไปนี้

3.1 พระเจ้าสุตโสมะ

เป็นเรื่องเกี่ยวกับ การสละชีวิตเพื่อรักษาสัจจะชั้นปรมัตถบารมี

ปรากฏในชาดกว่า พระเจ้าสุตโสมะ เป็นพระราชาผู้มีความมั่นคงในธรรม วันหนึ่ง พระองค์ถูก
มนุษย์กินคน จับตัวไปเพื่อปลงพระชนม์บูชาญ

พระองค์ทรงขออนุญาตกลับไปฟังธรรมของพราหมณ์ผู้หนึ่งก่อน เพราะได้ตรัสไว้แล้วว่าจะไปฟัง
พอทรงให้ปฏิญาณว่าจะกลับมาหามนุษย์กินคนนั้นอีก มนุษย์กินคนจึงยอมปล่อยพระองค์ไป

เมื่อพระเจ้าสุตโสมะทรงกลับไปฟังธรรมของพราหมณ์แล้วพระองค์ก็รักษาสัจจะที่ให้ไว้โดยเสด็จ
กลับมาหามนุษย์กินคนนั้นอีก

การกลับมาตามคำมั่นของพระองค์ทำให้มนุษย์กินคนเกิดความเลื่อมใส
พระองค์ทรงแสดงให้เห็นถึง ความไม่กลัวความตาย เพราะทรงมั่นพระหฤทัยว่า "โลกหน้าของเราขึ้นชำระ
ไว้ดีแล้ว" ทรงดำรงอยู่ในธรรม คือ สัจจะที่ให้ไว้ ทั้งยังทรงรักษารัษฎธรรมที่พราหมณ์แสดง ซึ่งเป็นคำสอนของ
พระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่ง

ใจความของคำสอนที่พราหมณ์แสดงมีดังนี้

"สมาคมกับคนดีเพียงครั้งเดียว ย่อมให้ผลคุ้มครองได้ แต่สมาคมกับคนไม่ดีมากเพียงใด ก็ไม่อาจ
ให้ความคุ้มครองได้ ดังนั้น ควรเข้าหาคนดี ทำความคุ้นเคยกับคนดี และรู้ธรรมของคนดี เพราะสิ่งเหล่านี้
นำพาความดีและความสุขมาให้"

เมื่อมนุษย์กินคนได้ฟังธรรมจากพระเจ้าสุตโสมะ จึงเกิดความเลื่อมใส ปล่อยพระองค์และผู้ที่ถูก
จับทั้งหมด และตั้งปณิธานเลิกบริโภคเนื้อมนุษย์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

เรื่องราวของพระเจ้าสุทโสมะแสดงถึงการบำเพ็ญสัจจะในระดับสูงสุด เพราะพระองค์ ยอมสละชีวิตเพื่อรักษาสัจจะวาจาที่ให้ไว้ เพื่อแสวงหาธรรมและความจริงที่สูงขึ้นไป จนถึงระดับปรมัตถบารมี

3.2 พระเจ้าสีวีราช

เป็นเรื่องเกี่ยวกับ การสละดวงตาของตน เพื่อรักษาสัจจะในระดับสูงสุด

ปรากฏในชาดกว่า พระเจ้าสีวีราช ทรงดำริว่า

"แม้ผู้ใดพึงขอกิจสุขของเรา เราก็จึงให้ โดยไม่หวั่นไหวในใจเลย"

ท้าวสักกะ ทราบถึงพระดำริของพระเจ้าสีวีราช จึงทรงแปลงเพศเป็น ชายตาบอด และมาราบทูลว่า

"ข้าแต่พระมหाराชาผู้ทรงธรรม ทรงปกครองรัฐให้เจริญ ข้าพระองค์ขอกะพระองค์เถิด ขอพระองค์พระราชทานดวงตาข้างหนึ่งให้แก่ข้าพระองค์เถิด"

เมื่อได้ฟังคำนี้ พระเจ้าสีวีราชทรงมีทั้งความปิติและความสลดใจ แต่ก็ตัดสินใจพระทัยแน่วแน่ว่า "ความปรารถนาของเราสำเร็จแล้ว ความดำริของเราบริบูรณ์แล้ว วันนี้เราจักให้ทานอันประเสริฐ ซึ่งเราไม่เคยให้แก่ยากมาก่อน นั่นคือ ดวงตาของเรา"

พระองค์จึงตรัสสั่งให้ หมอสิวกะควักดวงตาทั้งสองข้างของพระองค์ออกให้แก่ฉนิพก

แม้ขณะถูกควักดวงตา พระเจ้าสีวีราชก็ไม่หวั่นไหว ทรงยินดีในการให้ทานอย่างแท้จริง

พระองค์ทรงให้ด้วย จิตที่มั่นคงในโพธิญาณ ไม่ใช่เพื่อสิ่งใดอื่น นี่คือการบำเพ็ญสัจจะในระดับสูงสุด หรือปรมัตถบารมี

สรุปการบำเพ็ญ สัจจะบารมี คือการยึดมั่นในความจริงและรักษาคำพูดของตน ซึ่งมีลำดับของการพัฒนาไปตามระดับของการเสียสละและความหนักแน่นในการถือสัตย์ ในระดับต้น สัจจะบารมี เป็นพื้นฐานของการรักษาสัจจะ โดยเน้นการพูดความจริงและทำตามคำพูดของตน เช่น อธิมุตตะกสามเณรที่รักษาสัจจะแม้ต้องเผชิญอันตราย วัฏฏกโปตกชาดกที่ลูกนกคุ้มใช้สัจจกิริยาเพื่อปกป้องตนเองจากไฟป่า และมัจฉาราชาดกที่พญาปลาใช้สัจจะวาจาช่วยให้ฝนตกลงมา ในระดับ *อุปปบารมี* การรักษาสัจจะมีความเข้มข้นขึ้น ผู้บำเพ็ญต้องยึดมั่นในคำพูดแม้ว่าจะต้องเผชิญความลำบาก เช่น วิธูรบัณฑิตที่ยอมให้บุณณกยักษ์นำตัวไปตามสัญญา กัณหาทิปายณะดาบสที่ใช้สัจจกิริยาช่วยเด็กจากพิษงู และพระยาวานรที่ใช้ปัญญารักษาสัจจะโดยไม่ตกเป็นเหยื่อของจระเข้ ในระดับ *ปรมัตถบารมี* การบำเพ็ญสัจจะถึงขั้นเสียสละสิ่งที่มีค่าที่สุด เช่น พระเจ้าสุทโสมะที่กลับไปให้มนุษย์กินคนฆ่าตามคำมั่น และพระเจ้าสีวีราชที่สละดวงตาทั้งสองข้างเพื่อรักษาสัจจะของตนเอง การบำเพ็ญสัจจะบารมีจึงเป็นการพัฒนาไปสู่ความมั่นคงในคุณธรรม จาก การพูดความจริง → รักษาสัจจะแม้ต้องเสียสละ → ยอมสละชีวิตเพื่อรักษาสัจจะ ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญของพระโพธิสัตว์ในการก้าวสู่การตรัสรู้

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาสัจจะบารมีในพุทธปรัชญาเถรวาท เรียกว่า SACCA Model เกิดจากกระบวนการสังเคราะห์แนวคิดดั้งเดิมของสัจจะบารมีในพุทธปรัชญาเถรวาท และนำมาปรับใช้ให้เข้ากับ บริบทจริยศาสตร์ร่วมสมัย และ การพัฒนาสังคม ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ของ สัจจะบารมี ซึ่งสะท้อนถึงหลักการสำคัญของ สัจจะบารมี และการประยุกต์ใช้ในบริบทต่าง ๆ ได้

SACCA Model เป็นอักษรย่อที่ประกอบด้วย

S ย่อมาจาก Sincerity & Self-Integrity หมายถึง ความจริงใจและความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

A ย่อมาจาก Authenticity & Alignment with Dharma หมายถึง ความเป็นของแท้และการสอดคล้องกับธรรม

C ย่อมาจาก Commitment to Truth & Ethics หมายถึง ความมุ่งมั่นต่อความจริงและจริยธรรม

C ย่อมาจาก Consistency & Courage หมายถึง ความมั่นคงและความกล้าหาญในการรักษา สัจจะ

A ย่อมาจาก Application to Society & Leadership หมายถึง การประยุกต์ใช้ในสังคมและภาวะผู้นำ

โดยแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

SACCA Model

แผนภาพที่ 1 SACCA Model

จากแผนภาพที่ 1 สามารถอธิบายได้ดังนี้

S (Sincerity & Self-Integrity) คือ ความจริงใจและความซื่อสัตย์ต่อตนเอง การรักษาสัจจะมิใช่เพียงแค่พูดความจริง แต่เป็นการดำรงอยู่ในสัจธรรม เชื่อมโยงกับ ศีล (Sila), สัมมาวาจา (Right Speech), และอธิษฐานบารมี (Determination Paramita)

A (Authenticity & Alignment with Dharma) คือ ความเป็นของแท้และการสอดคล้องกับธรรม) สัจจะต้องเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความจริงแท้ ไม่ใช่แค่การแสดงออกทางวาจา ต้องสอดคล้องกับอริยสัจ 4 (Four Noble Truths) และอริยมรรค (Noble Eightfold Path)

C - Commitment to Truth & Ethics (ความมุ่งมั่นต่อความจริงและจริยธรรม) คือ การรักษาคำพูดและการดำรงอยู่ในความจริงแม้ต้องเผชิญกับอุปสรรค เชื่อมโยงกับ ขันติবারมี (Patience) และสมาธิบาร์มี (Meditation Paramita)

C - Consistency & Courage (ความมั่นคงและความกล้าหาญในการรักษาสัจจะ) คือ การบำเพ็ญสัจจะในระดับ สามชั้น (สัจจะบาร์มี, อุปบาร์มี, และปรมัตถบาร์มี) ในระดับสูงสุด (ปรมัตถบาร์มี) การยอมสละชีวิตเพื่อความจริง เช่น พระเจ้าสุทโธมะ

A - Application to Society & Leadership (การประยุกต์ใช้ในสังคมและภาวะผู้นำ) คือ สัจจะบาร์มีเป็นรากฐานของ ความไว้วางใจ (Trust), ความเป็นธรรม (Justice), และความโปร่งใส (Transparency) สามารถนำไปใช้ใน ธรรมาภิบาล (Governance), ธุรกิจ (Business Ethics), และสังคมดิจิทัล (Digital Integrity)

สัจจะบาร์มี เป็นหนึ่งในบาร์มี 10 ประการที่พระโพธิสัตว์ต้องบำเพ็ญเพื่อบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ โดยหมายถึง *ความจริง ความซื่อสัตย์ และความตั้งมั่นในสัจธรรม* ไม่ใช่เพียงการพูดความจริง แต่รวมถึง *การยึดมั่นในคุณธรรม การปฏิบัติอย่างซื่อตรง และการเสียสละเพื่อรักษาความจริง* การบำเพ็ญสัจจะบาร์มีแบ่งออกเป็น *สามระดับ* ตามความหนักแน่นของการรักษาสัจจะ ได้แก่ 1) *สัจจะบาร์มี (ระดับพื้นฐาน)* การพูดความจริงและทำตามคำพูดของตน เช่น อธิมุตตะกะสามเณรที่รักษาคำสัตย์จนโจรเกิดศรัทธา วัฏฏกโปตกชาดกที่ลูกนกคุ้มใช้สัจจกิริยาปกป้องตนเองจากไฟป่า และมัจฉราชชาดกที่เพนียดปลาใช้สัจจะวาจาช่วยฝูงปลาให้รอดชีวิต 2) *สัจจะอุปบาร์มี (ระดับเสียสละ)* การรักษาสัจจะแม้ต้องเผชิญกับความลำบากหรืออันตราย เช่น วิธูรบัณฑิตที่ยอมให้ภรรยาถูกฆาตกรนำตัวไปตามสัญญา กัณหาที่ปายณะดาบสที่ใช้สัจจกิริยาช่วยเด็กจากพิษงู และพระยาวานรที่ใช้ปัญญารักษาสัจจะโดยไม่ตกเป็นเหยื่อของจระเข้ 3) *สัจจะปรมัตถบาร์มี (ระดับสูงสุด)* การเสียสละสิ่งที่มีค่าที่สุดเพื่อรักษาสัจจะ เช่น พระเจ้าสุทโธมะที่ยอมกลับไปให้มนุษย์กินคนฆ่าตามคำมั่น และพระเจ้าสิริราชที่สละดวงตาทั้งสองข้างเพื่อรักษาสัจจะของตนเอง SACCA Model ได้ถูกพัฒนาขึ้นจากการศึกษานี้ เพื่อขยายขอบเขตการบำเพ็ญสัจจะบาร์มีให้สามารถนำไปใช้ในโลกรปัจจุบัน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) Sincerity & Self-Integrity – ความจริงใจและซื่อสัตย์ต่อตนเอง 2) Authenticity & Alignment with Dharma – ความแท้จริงและการสอดคล้องกับธรรม 3) Commitment to Truth & Ethics – ความมุ่งมั่นต่อความจริงและจริยธรรม 4) Consistency & Courage – ความมั่นคงและความกล้าหาญในการรักษาสัจจะ 5) Application to Society & Leadership – การประยุกต์ใช้ในสังคมและภาวะผู้นำ จากการศึกษาพบว่า สัจจะบาร์มีไม่

เพียงเป็นหลักธรรมทางศาสนา แต่ยังมีบทบาทสำคัญในบริบทสังคมและจริยธรรมร่วมสมัย โดยช่วยเสริมสร้าง ความไว้วางใจ ความโปร่งใส และความยุติธรรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของสังคมที่มั่นคง สังคมจะมีจึงเป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทุกระดับ ตั้งแต่การพัฒนาตนเองไปจนถึงการบริหาร และการนำองค์กรให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

บรรณานุกรม

- ฐานิสรา ประธานราชภัฏธนบุรี. (2561). สมมติสังกะ : เครื่องมือนำไปสู่การรู้แจ้งปรมาตมสังกะ. *วารสารสมาคมปรัชญาและศาสนาแห่งประเทศไทย*, 13(1), 41-67.
- พระครูปลัดสมชาย จิตตคุตโต (โสมจันทร์). (2552). การศึกษาการบำเพ็ญสังกะการมีของวิธูปณัติ. *ปริญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาจินกมล อภิรัตน์. (2564). แนวคิดประจักษ์นิยมในพุทธปรัชญาเถรวาท. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณ*, 8(3), 77-89.
- พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม. (2565). ศรัทธากับปัญญา : วิเคราะห์มุมมองในพุทธปรัชญาเถรวาท. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 449-466.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2568). *บารมี*. วิกิพีเดีย. <https://th.wikipedia.org/wiki/บารมี>
- สร้อยญา วิรัชวาที และคณะ. (2561). ปัจจัยที่ก่อให้เกิดบุคลิกภาพพระโพธิสัตว์ในพุทธปรัชญา. *วารสาร มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, 35(1), 267-290.